

GRENZEN 1

Drama

door

KRISTIAN KANSTADT

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **GRENZEN 1** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **KRISTIAN KANSTADT** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 1999 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **3** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten
van u te claimen, of te innen.**

VOORWOORD:

Grenzen I beschrijft de familiegeschiedenis van de eerste wereldoorlog-generaal en geografieprofessor Karl Haushofer, die Adolf Hitler van advies diende inzake de etnische herindeling van het derde Rijk. Hij schermde met geopolitiek als wetenschap en beriep zich op een vorm van vulgair-Darwinisme om Europa te germaniseren. Zijn theorieën met betrekking tot etnische zuiveringen vinden nog tot op de dag van vandaag weerklank. In Grenzen I wordt Karl Haushofer's grootheidswaan tot een drama in zijn familiekring gereduceerd, waarbij veelvuldig wordt gerefereerd naar historische feiten van voor en tijdens de 2e wereldoorlog. Door de Joodse afkomst van zijn vrouw en zoon keerde zijn racistische aspiraties zich in de loop van de oorlog tegen hem en zijn familie. Zijn zoon Albrecht sloot zich aan bij een verzetsgroep die betrokken was bij de moordaanslag op Hitler. Deze aanslag mislukte waarna de zoon werd geëxecuteerd. Op zijn lijk vond men gedichten die na de oorlog onder de titel Moabiter Sonette werden gepubliceerd. Direct na de bevrijding van 45' pleegde Karl Haushofer samen met zijn vrouw zelfmoord.

PERSONEN:

(mocht dit stuk door drie in plaats van zeven personen worden opgevoerd, dan wordt met -tevens - aangegeven hoe de dubbelrollen dienen te worden ingevuld)

Vader: Generaal Haushofer - **tevens**
Wolfgang: Minnaar van zoon Albrecht
Moeder: Martha Haushofer - **tevens**
Adjutant: Rudolf Hess
Zoon: Albrecht Haushofer - **tevens**
Hitler: Adolf Hitler **en**
Man: Volksduitse Elzasser

Decor: Eventueel decor wordt per scène aangegeven. Tussen 1920 en 1945

Kostuums: Tussen 1920 en 1945.

(1)

Zang/muziek van Schubert op het gedicht Erlekönig van Goethe-weerklinkt door de huiskamer van familie Haushofer. Hun dertienjarige zoon Albrecht zit in knickerbockers met een pop in zijn arm voor een grote ouderwetse atlas en neuriet onder het bladeren geanimeerd met de plaat mee. Tijdens het zilver poetsen kijkt moeder Martha, gekleed in een traditioneel Beierse jurk zo nu en dan liefdevol naar haar zoon op. Vader Karl staat in uniform met een timmermanspotlood voor een landkaart en tekent hier en daar iets in. Abrupt zet hij de muziek af en recapituleert in de woorden van Erich Maria Remarque (Im Westen nichts neues), wijzend op de delen van de kaart, een front ervaring uit de 1^e wereldoorlog.

Vader: *(tot publiek)* We stortten ons naar voren alsof we de hele nacht doorgezopen hadden. In onze doorzeefde zielen had zich pijnlijk nauwkeurig het beeld vastgezet van bruin stukgeschoten grond, waarop soldaten onder een ranzige zon er dood bij lagen, alsof iemand dat zo had voorbestemd! *(stopt om Albrecht gebiedend toe te spreken)* Recht Albrecht, recht! *(Albrecht zet zijn rug recht, waarop hij zijn relaas voortzet)* Een Fransman die het had overleefd, stond ten teken van overgave met geheven handen op. Een schot, en zijn gezicht werd doormidden gespleten. Een andere overlevende die het had gezien, sprong op en wilde vluchten. Een bajonet trof hem in de rug en hij viel nog middenin zijn doodskreet met openge-sperde mond dood neer. *(stopt en draait zich naar Albrecht om)* Hoe vaak moet ik het nog zeggen, recht Albrecht!

Moeder: Toe Karl hij is pas dertien en niet één van je majoors of adjudanten.

Vader: Martha, hou je bij het huishouden en waag het niet nog eens me in het bijzijn van de jongen tegen te spreken!

Moeder: Vergeef me Karl, ik wilde je niet compromitteren.

Zoon: Mamma, we mogen van pappa geen Franse leenwoorden gebruiken.

Vader: Geen grote mond tegen je moeder. *(tot publiek)* Van de elf man die we verloren, waren twee zo uit elkaar gescheurd dat je ze met een lepel van de muur moest krabben en in een soepketeltje begraven ; een derde leefde met afgeschoten schedel nog een tijd door en een ander deed op weg naar het veldhospitaal tevergeefs moeite om zijn darmen vast te houden. Ondertussen floten de granaten om je oren, en de wereld liep net als de oorlog ten einde... dankzij..

Op de achtergrond horen wij het kanonnengedeelte uit ouverture "1812" opus 49 van Tjaikovsky- We zien hoe Karl Haushofer alias generaal Haushofer zich met zijn adjudant Rudolf Hess achter de linies terugtrekt, en één tussen het puin gezeten Duitse Elzasser en zijn dood kind negeert.

Adjudant: ... dankzij... het verdrag van Versailles!

Vader: Versailles? Gewoon een buitenwijk van Parijs!

Adjudant: Jawel generaal, een gewone buitenwijk!

Man: *(op oorlogspuin)* Wie rijdt daar zo laat door nacht en wind?

Vader: *(spits de oren)* Kijk en leer adjudant! Rusland had zijn reservegeneraal, de winter, en wat heeft onze Elzas?

Adjudant: *(ziet vader met kind)* Een vader met zijn kind generaal!

Vader: Onzin! We zijn hier in het vijfde element van vuil vastgelopen adjudant! En dat is?

Adjudant: Modder generaal!

Vader: Juist, hou het eenvoudig, laat het volk in je hoofd mee kijken. Halt adjudant! Jij daar man, wat is uw moedertong? Antwoord!

Man: Quoi?

Vader: Hij was ooit van ons ras, maar je hoort, meneer Zonderland is nu door de Franse vijand geïnfecteerd.

Adjudant: Tot op het bot generaal!

Vader: Gif, dat als mist ons avondland inglijdt en ons land, volk en bloed verstikt.

Adjudant: Een slecht vooruitzicht generaal!

Vader: En wat vereist dat?

Adjudant: Fundamenteel inzicht!

Vader: Dus komt er nog wat van? Leg een gasbom op dat kadaver!

Terug in de huiskamer van familie Haushofer waar zoon Albrecht als represaille voor zijn brutaliteit wordt getuchtigd en Martha op laarzen poetsen is overgegaan.

Vader: De geur van geschoeid vlees en metaal kreeg je er nooit meer uit. Zelfs onze zweet rook naar wraak!

Zoon: Zelfs je stront ruikt ernaar.

Vader: *(pakt stok en steekt deze achter Albrecht zijn armen en laat hem met boek op het hoofd stil op zijn knieën zitten)* Als ik recht zeg, bedoel ik recht Albrecht!

Moeder: Karl het is nog maar een kind en niet één van je.. vergeef me Karl.. ik wilde je niet compromit...

Vader: Hadden we zelf maar de kop van die Habsburger in Sarajevo er

afgeschoten. We hadden ons niet door de Oostenrijkers in de oorlog moeten laten trekken. Hadden we ze maar als stamgenoten tegen zichzelf in bescherming genomen. Daar is een leger voor, of was, als men de Pruisische traditie in aanmerking neemt.

Moeder: Ja jongen, vader is niet voor niets naar een Pruisische koning genoemd!

Zoon: En ik naar een Beierse!

Vader: Onze Keizer (*Karl klikt met zijn hakken*) mag gevluht zijn, maar net als onze oorlogshelden is hij door het volk in de steek gelaten. Niet wij, maar het Duitse volk heeft zijn eer in een Parijse buitenwijk verloren.

Moeder: (*kijkt op van laarzen poetsen*) Wat doe je toch op je hakken?

Vader: En denk niet dat Wenen onze oorlogsschuld compenseert! 'Servenbloed smaakt goed,' ik zie hun pamflet nog voor me. Daar had onze Keizer dus niets mee, al zijn er die het tegendeel beweren.

Moeder: Bedoel je daarmee ook..?

Vader: Dat Joods democratenblad "die Frankfurter Allgemeine", die het over kiesrecht voor vrouwen heeft als mannen daar nog niet eens aan toe zijn.

Moeder: Die bedoelde je niet Karl, je bedoelde daarmee ook...

Vader: Je vader? Ja die pacifist. Jij kon er natuurlijk niets aan doen, maar geef toe dat de man foute ideeën aanhing. In het begin merkte je er niet zoveel van, maar dat was omdat de Joden zich toen nog niet met het germanendom probeerden te meten...

Moeder: Mijn moeder maakte die vergissing ruimschoots goed!

Vader: Neemt niet weg, dat je vader me al aan het begin van ons huwelijk financieel afhankelijk probeerde te maken.

Moeder: Dat is nog geen reden om mijn moeders kant te vergeten. Door haar heb je toch oom Schopenhauer leren kennen.

Vader: Intellectuelen, ja de intellectuelen, advocaten van Joodse industriëlen en oost- Semitische bolsjewisten hebben tot aan mijn Friese betovergrootmoeder aan toe, en misschien nog wel veel verder terug het Germaanse ras besmet!

Moeder: Terwijl het tijdens de oorlog nog heette, "Martha wegblijven van Slavische prinsen en Baltische baronnen!" en je vrijmetselaars maar inslikte, alleen omdat je weggrijdende trein een tunnel naderde.

Vader: Recht Albrecht! Japan zou hem goed doen. Ochtends exercitie en 's middags krijgskunde.

Zoon: Wat barbaars pappa.

Vader: Zei hij wat Martha?

Moeder: Barbaars. Albrecht, vader wil alleen maar zeggen..

Vader: (*neemt boek van zijn hoofd en tuchtigt Albrecht*) Niks barbaars!

Discipline gebaseerd op Shinto en Zen. Dat systeem selecteert een ras waar je zelfs China mee aankan en over welke wet heb ik het dan?

Zoon: De survival of the fittest, de wet van de natuurlijke selectie. Maar pappa, die Darwin was toch ook een Jood?

Vader: Die Darwin, die heeft die paapse apen goed de les gelezen. Zoiets zouden wij ook moeten doen, wij zouden de kruisen van de kerken moeten halen en tot turnrekken omsmeden. De katholieken, het zijn de katholieken. Ze hebben onze hele Germaanse mystiek om zeep geholpen.

Zoon: Maar pappa, moeten we dan weer in berevellen gaan rondlopen?

Vader: Hand! Als het aan mij lag zat de hele Duitse jeugd nu in een opvoedingskamp!

Moeder: *(de vader maakt weer aanstalten om te slaan. Martha houdt hem tegen)* Nee Karl! Albrecht, pappa wil toch alleen maar zeggen dat jullie de toekomst van dit land zijn. Ga jij vanavond nog bij Wolfgang slapen?

Zoon: Als pappa het toestaat, wij gaan Oscar Wilde bestuderen.

Vader: Nooit van gehoord, klinkt Engels. Moet dat? Zeker weer zo'n filoloog die onze Germaanse mythologie belachelijk maakt.

Moeder: Laat pappa de strofe horen die je Wolfgang hebt toegestuurd.

Zoon: *(declameert dansend een strofe uit een gedicht van Hofmannsthal)* Er lag so fest und still im Hand. Er ritt ein junges Pferd und gebat ihm mit einer lockeren Gebärde zum aufrechtstehenden Stand.

Moeder: Mooi mijn jongen.

Vader: Daarmee raak je de kern van onze grote nobele Duitse geest. Prachtig ons Duits.

Generaal Haushofer neemt plaats en laat zijn rijlaarzen door zijn vrouw Martha uittrekken voor een voetmassage.

Moeder: Vergeet niet als je naar Wolfgang gaat om een schone onderbroek aan te doen! *(Albrecht gaat af en de moeder richt zich tot haar man)* Die oorlog was voor onze jongen niet meer dan een sprookjeswereld waarin jij als faun optrad.

Vader: Faun, sprookjes, nimfen? Zoveel moed en mannelijke waardigheid hadden ze in één oorlog nog nooit gezien. Kameraadschap Martha, zoiets kan een gezin je niet geven.

Moeder: Daar dacht je aan het begin van ons huwelijk anders over, al had ik het kunnen weten, toen ik zag dat je één uniform voor op het werk en één voor thuis bezat.

Vader: Na de oorlog was alles anders. Het zijn de intellectuelen en de

spartakisten en de katholieken en Joodse bankiers, die hebben tot aan mijn Friese betovergrootmoeder aan toe en misschien veel en veel verder het Germaanse ras verraden!

Moeder: Besmet, je zei, ze hebben het hele Germaanse ras besmet, en toen zei ik, en wat is onze Albrecht dan, een bacil? Hij wist toen nog niet dat hij half Joods was. Hij kwam thuis met vragen als, 'mamma is het waar dat de vrouwen van de mannen die aan het front zijn door Joden worden verkracht?' Wat moest ik daar nou op antwoorden?

Vader: Ja maar, ik heb Albrecht nooit een bacil genoemd en je weet ook heel goed dat de holle retoriek van de Radenau-antisemieten me tegen de borst stuit. Niet dat ik daarom blij ben met die enorme vluchtelingenstroom van oost-Joden zoals geen enkele vooraanstaande Jood daar blij mee zal zijn. Wij moeten kiezen tussen twee kwaden.

Moeder: Wij Joden komen er misschien niet zo goed van af, maar wat jij retoriek noemt dat heeft er laatst wel toe geleid dat jouw adjudant hier in mijn huis, aan mijn tafel, in jouw woorden de moord op president Eisner rechtvaardigde.

Vader: In mijn woorden?

Moeder: Ja dat hij Semiet is, en zijn vrouw een geboren Rabbinowitsch die ons Beieren heeft verziekt. Weet jouw papegaai eigenlijk wel dat ik Joods ben?

Vader: Dat heeft toch niets met ons politiek standpunt te maken en ik verbied je trouwens zo over mijn adjudant te spreken.

Moeder: En ik eis dat als hij voortaan gast in mijn huis wil zijn.. dat hij..

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto